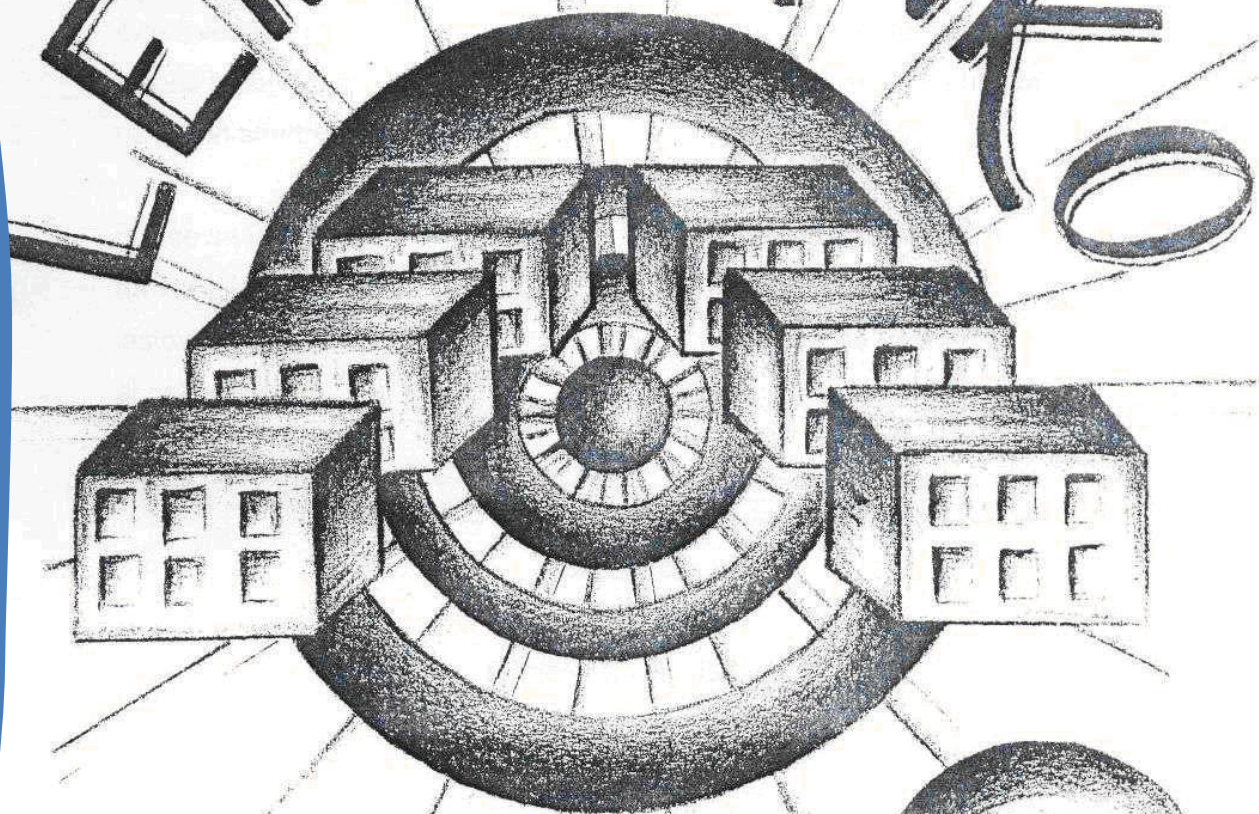

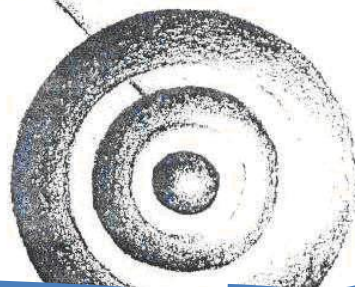
Školský časopis
ZŠ s MŠ
LEMEŠANY

LEMEŠANKA

2. štvrťrok 2012/2013

VIANOCE

Zima prišla, vietor duje,
vonku sniežik poletuje.
Cez oblok sa tlačí mráz,
Vianoce už sú tu zas.
Deti v očiach iskru majú,
svetielko ňou zažívajú.
Teplom svojho srdiečka,
zohrejú aj Ježiška.
Sniežik ešte padá, padá,
človek lásku stále hľadá.
Ježiško k nám príde včas,
daruje nám pokoj, lásku, uloženú v nás!

Ahojte!

Blížia sa najkrajšie sviatky v roku, preto sme sa rozhodli venovať 2. číslo Lemešanka iba Vianociam a všetkému, čo je s Vianocami úzko späté. Vianočný stromček, medovníčky, darčeky – to všetko nám robí tieto sviatky nezabudnuteľnými. To najkrajšie sa však skrýva v nás – v našich srdciach. Skúsme byť tieto Vianoce lepšími a otvorme svoje srdiečka pre iných. Darujme iným krásny dar v podobe lásky tak, ako nám daroval tento dar Boh vo svojom Synovi. Želáme Vám krásne a veselé vianočné sviatky!

Mikuláš

OBSAH

Omaľovanka

Recept

Advent

Vianoce vo svete

Pieseň

Vianočná
ozdoba

Interview s pánom farárom Petrom Lazorom

Čakáme ťa, Mikuláš

Upratili sme si všetko,
čakáme ťa, milý dedko.
Čakáme ťa, Mikuláš,
kedy sa k nám zatúľaš.
Veríme, že v tvojej skrýši,
niečo dobré pre nás zvýši.
Už sme všetci zvedaví,
či sa tvoj koč zastaví.
Pod okienkom zvečera,
ktosi ťuká - nazerá.
Biela brada až po pás,
jaj, veď je to Mikuláš!

Aj my sme sa dočkali! 6. decembra prišiel Mikuláš aj do našej školy. Neprišiel sám, v jeho ťažkej práci mu pomáhal trošku nezbedný čertík a anjel, ktorý v každom dieťati našiel niečo dobré. Preto nakoniec všetky deti zo ZŠ s MŠ v Lemešanoch dostali svoj darček. Mikuláškovi sa zaň odvdáčili krásnymi pesničkami a básničkami. Strávil sme krásne popoludnie. Mikuláš, budúci rok Ťa budeme čakať zas!

ADVENT

Prvou adventnou nedeľou, ktorá v tomto roku pripadá na 2. decembra, sa pre rímskokatolíkov, evanjelikov i ďalších kresťanov začína advent - obdobie duchovnej prípravy na slávenie Vianoc.

Dôležité pre kresťanov v období adventu je pokánie, úsilie o nápravu života, častejšie modlitby a zamyslenia, pristupovanie k sviatostiam, najmä spovedi. V katolíckych, evanjelických a iných kresťanských chrámoch sa v čase adventu konajú aj mnohé adventné koncerty.

Slovo advent pochádza z latinského "adventus" a znamená príchod. Symbol adventného obdobia, ktoré trvá štyri týždne, je adventný veniec so štyrmi sviečkami, ktoré sa postupne zapalujú počas štyroch adventných nedeľí. Tieto sviečky bývajú tmavomodré alebo fialové, symbolizujúce liturgické farby adventných nedeľí. Zapalujú ich v katolíckych a evanjelických kostoloch, v rôznych cirkevných zariadeniach a tiež veriaci vo svojich domovoch. Veniec je od nepamäti symbolom víťazstva, radosti, úcty a kráľovskej dôstojnosti.

Obsah adventnej doby výstižne vyjadrujú staré adventné piesne - roráty - zostavené podľa biblických textov, prevažne prorockých. Roráty sa obvykle začínali pred svitaním a pripomínali, že pred narodením Krista ľudstvo "kráčalo v tmách".

Adventná predvianočná príprava sa spomína v Ríme už za pápeža Leva I. Veľkého (440-461). Iný záznam o advente pochádza z Francúzska, kde koncil v meste Macon v roku 582 nariadil, aby sa príprava na slávenie vianočných sviatkov začala už od prvej nedele po sviatku sv. Martina. Adventné obdobie v tejto forme malo šesť nedeľí a malo pôstno-kajúcny charakter.

Pápež Gregor I. Veľký (590-604) skrátil adventné obdobie na štyri nedele (symbolizujúce 4000 rokov čakania na Mesiáša od vyhnanja prvých rodičov z raja) a je pôvodcom adventných kázní v Bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme. Svoju definitívnu formu nadobudol advent v 8. a 9. storočí. V roku 1362 Urban V. (1362-1370), ktorý aj po zvolení za pápeža žil ako benediktínsky mních, zaviedol pre advent pôstne pravidlá.

Cirkvi východného obradu, ako sú pravoslávna či gréckokatolícka cirkev, majú dodnes 40-dňové obdobie duchovnej prípravy na slávenie sviatku Narodenia Pána. V gréckokatolíckej cirkvi, ktorá slávi Vianoce v rovnakom termíne ako rímskokatolíci či evanjelici, teda 24. a 25. decembra, sa toto obdobie začalo už 15. novembra. Pre pravoslávnych veriacich na Slovensku a v iných krajinách, ktorí sa riadia podľa juliánskeho kalendára, sa Narodenie Ježiša Krista bude sláviť 7. januára. Ich 40-dňový pôst začal 28. novembra.

Adventný veniec

Veniec predstavuje víťazstvo, prejav úcty, radosti, dôstojnosti a postupne zapaľujúce štyri sviece symbolizujú štyri nedele pred Vianocami.

Adventný veniec sa okrem kostola nachádza aj v domácnostiach veriacich, ktorým svetlo sviec pripomína prichádzajúceho Krista – Svetlo sveta, ktorý v nich rozptýli temnotu a strach. Sviece majú často fialovú farbu (liturgická farba adventných nediel) symbolizujúcu oddanosť, pokoru, pokánie, kajúcnosť, pôst. Každé ráno pred svitaním sa spievajú staré adventné piesne – roráty, ktoré pripomínajú časy pred narodením Krista, keď ľudstvo kráčalo v temnotách.

Zaujímavé adventné vence

Adventný veniec z medovníka

Prútený adventný veniec

Adventný veniec zo slaného cesta

Adventný veniec z papiera

Interview s pánom farárom Petrom Lazorom

Ako vieme, Lemešany sú od 1. júla samostatnou farnosťou a farárom našej farnosti je dp. Peter Lazor. Veď kto by ho nepoznal? Netreba ho predstavovať. Každý, kto minimálne raz navštívil náš boží chrám v Lemešanoch alebo v Chabžanoch, sa s ním už stretol. Pred niekoľkými týždňami sa vrátil z púte zo Santiaga de Compostela v Španielsku. Požiadali sme ho o krátky rozhovor a položili mu zopár otázok, aby nám aspoň trochu priblížil svoje dojmy z púte.

•Prečo ste sa vybrali na púť do Santiaga de Compostela a ako ste sa na túto púť pripravovali?

Veľa som o tejto púti počul aj čítal, rovnako ma zaujal aj film, ktorý bol o tejto púti natočený. Volá sa Cesta (The Way). Sám som si chcel vyskúšať na vlastných nohách to, čo státisíce pútnikov predo mnou. Pripravoval som sa duševne, ale hlavne fyzicky (turistikou, behom, bicyklovaním a posilňovaním).

•Ako dlho ste boli na púti? 10 dní pešej chôdze.

•Čo je vlastne púť Santiago de Compostela? Môžete nám v skratke popísať, o akú púť vlastne ide?

Je to tretia najväčšia púť kresťanov k hrobu apoštola Svätého Jakuba. Ročne túto púť absolvuje viac ako 150 tisíc ľudí zo všetkých krajín sveta. Nielen veriaci, ale aj ľudia hľadajúci zmysel života a častokrát aj ľudia trpiaci nejakou chorobou, ktorí hľadajú uzdravenie.

•Môžeme sa o tejto púti dozvedieť aj nejaké informácie v médiách?

Áno, samozrejme. Veľa informácií nájdeme na internete, takisto v rôznych publikáciách.

•Stretli ste na púti nejakých zaujímavých ľudí? Ak áno, opíšte nám, prosím, akých.

Stretol som napríklad jednu paniu, dôchodkyňu z Kanady, prešli sme spolu asi 5 km. Veľmi dobre sme sa porozprávali. Zaujímavý bol aj jeden pán, ktorý mi rozpovedal celý svoj životný príbeh, okrem iného, že už šiestykrát je na tejto púti. No asi najzaujímavejší bol jeden pán, ktorý túto púť konal z nemeckého Hamburgu celé mesiace, tam i späť.

•Aké počasie bolo v Španielsku počas Vašej púte?

Na naše prekvapenie veľmi pekne, krásna jeseň.

•Je táto púť jednoduchá, alebo ste mali aj náročné dni, pri ktorých ste chceli svoju púť vzdať?

Púť je veľmi náročná, ale nikdy som to nechcel vzdať. Našťastie sa nevyskytli ani zdravotné problémy, ktoré by ma prinútili púť predčasne ukončiť.

• **Zažili ste počas púte nejaký humorný príbeh alebo udalosť, ktorá sa vám prihodila?**

Ôsmy deň som bol v takej kondícii, že som minul mesto, v ktorom sme mali nocovať, a urobil som dokonca 5 kilometrov navyše. A potom som sa musel vrátiť. Všetci sa na tom bavili, že mám „dlhú brzdnú dráhu“.

• **Ako Vám na púti pomáhal Pán Boh?**

Každý krok som cítil jeho prítomnosť. Aj batoh na chrbte mi pripomínal Ježišov kríž. Človek to musí zažiť, človek ide na dno svojich schopností a možností, nevie, kde bude tráviť ďalšiu noc, aj tam je tá dôvera v Pána Boha.

• **Myslíte si, že by sme takúto púť zvládli aj my – žiaci základnej školy?**

Myslím, že celú nie, ale pár kilometrov určite. Celá púť má viac ako 700 kilometrov. Odporúčam vrelo každému človeku fyzicky a psychicky pripravenému.

• **Splnil sa Vám touto púťou Váš sen?**

Áno, je to jeden z mojich najkrajších životných zážitkov.

• **Čo Vám táto púť priniesla? Zopakovali by ste si ju ešte niekedy? Chystáte sa najbližšie na nejakú inú púť alebo inú cestu?**

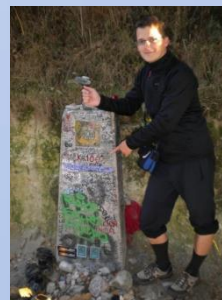
Priniesla mi vnútorný pokoj, ktorý mi prial jeden pán z Rakúska, s ktorým som cestoval ešte v slovenskom vlaku. V najbližšom období sa nechystám zatiaľ na žiadnu púť. Pokiaľ ide o to, či by som si ju zopakoval, áno. A možno aj celú.

• **Chceli by ste nám povedať niečo na záver?**

Aj náš život je ako púť. Niekedy je to ťažké, inokedy ľahšie. Niekedy kráčame sami, inokedy stretávame rôznych ľudí. Sú dni, kedy sme unavení a nevládzeme ďalej, ale cieľ, ktorý máme pred očami, nám dáva silu ho dosiahnuť a nevzdať to.

Ďakujem za Váš rozhovor. Tešíme sa, že ste sa o Vaše zážitky podelili aj s nami - žiakmi základnej školy.

Trasa pútnikov do Santiago de Compostela alebo Cesta svätého Jakuba (es Camino de Santiago) je názov púte vedúcej ku katedrále v Santiagu de Compostela v španielskej Galícii

V miestnej katedrále sú podľa tradície uložené ostatky svätého Jakuba, Kristovho učeníka. Ten bol údajne pochovaný v Santiagu, ktoré následne padlo do rúk Maurom. V roku 814 boli zbadané hviezdy, ktoré ukázali cestu k stratenému hrobu a 25. júla boli ostatky nájsené. Na mieste Jakobovho hrobu bol postavený kostol, ktorý sa stal pútnickým miestom.

Prvá doložená púť do Compostely je z roku 951, kedy ju vykonal biskup z Le Puy. Pozdĺž cesty boli postupne zriadené kostoly a kláštory so svätými relikviami.

Prvý manuál pre pútnikov pochádza už z 12. storočia, kedy ho pravdepodobne spísal Aymeric Picaud, pápežov sekretár, pod názvom Liber Sancti Jacobi. Rukopis obsahuje kázania, správy o zázrakoch a liturgické texty spojené s osobou svätého Jakuba. Ďalej je tu tiež popis trasy, umelecké diela, ktoré je možné po ceste vidieť a zvyky miestnych obyvateľov.

Symbolom dlhotrvajúcej púte sa už v stredoveku stala mušľa hrebenatka a od roku 1987 je platný systém smerových značiek s touto mušľou.

Happy Christmas (War is Over)-

John Lennon...

So this is Christmas
And what have you done
Another year over
And a new one just begun
And so this is Christmas
I hope you have fun
The near and the dear one
The old and the young

A very merry Christmas
And a happy New Year
Let's hope it's a good one
Without any fear

And so this is Christmas
For weak and for strong
For rich and the poor ones
The world is so wrong

And so happy Christmas
For black and for white
For yellow and red ones
Let's stop all the fight

A very merry Christmas
And a happy New Year
Let's hope it's a good one
Without any fear

And so this is Christmas
And what have we done
Another year over
And a new one just begun

Ans so this is Christmas
I hope you have fun
The near and the dear one
The old and the young

A very merry Christmas
And a happy New Year
Let's hope it's a good one
Without any fear

War is over over
If you want it
War is over
Now...

Takže toto sú Vianoce
A čo si urobil
Ďalší rok je preč
A nový práve začal
A tak toto sú Vianoce
Dúfam že sa zabávaš
Po boku blízkych a milých
Starých a mladých

Veľmi veselé Vianoce
A šťastný Nový rok
Dúfajme že bude dobrý
Bez akýchkoľvek obáv

A tak toto sú Vianoce
Pre slabých a pre silných
Pre bohatých a chudobných
Svet je tak nesprávny
A tak šťastné Vianoce
Pre čiernych a pre bielych
Pre žltých a červených
Zastavme všetky boje

Veľmi veselé Vianoce
A šťastný Nový rok
Dúfajme že bude dobrý
Bez akýchkoľvek obáv

Takže toto sú Vianoce
A čo si urobil
Ďalší rok je preč
A nový práve začal

A tak toto sú Vianoce
Dúfam že sa zabávaš
Po boku blízkych a milých
Starých a mladých

Veľmi veselé Vianoce
A šťastný Nový rok
Dúfajme že bude dobrý
Bez akýchkoľvek obáv

Vojna sa teraz skončila
Vojna sa teraz skončila

Šťastné Vianoce

Skvelý a chutný receptík

Vianočná kapustnica

Suroviny:

- 1 kg [kapusta kyslá](#)
- 1 kg [bravčové údené koleno](#)
- 0,5 kg [bravčové kosti](#)
- 50 g [hríby sušené](#)
- 200 g [cibuľa](#)
- 2 g [korenie čierne mleté](#)
- 4 strúčiky [cesnaku](#)
- 3 ks [bobkový list](#)
- 10 zrníek [korenie nové celé](#)
- podľa chuti [slivky sušené](#)
- [sol'](#)
- 10 g [paprika červená mletá](#)
- 0,5 dl [olej](#)
- 100 g [slanina oravská](#)
- 200 g [klobása](#)
- 200 g [smotana kyslá](#)

Postup:

1. Bravčové kosti s bravčovým kolenom vložíme do veľkého hrnca. Pridáme bobkové listy, nové korenie, zalejeme asi dvomi litrami vody a dáme variť. Keď nám vývar zovrie, znížime teplotu a na miernom ohni varíme asi 3 – 4 hodiny.
2. Keď máme vývar hotový, nakrájame si oravskú slaninku na rezance. V hrnci ju opečieme na malom množstve oleja alebo bravčovej masti. Cibuľku nakrájame na kocky. Pridáme k opečenej slanine a restujeme. Po dôkladnom restovaní odstavíme, pridáme červenú mletú papriku a premiešame. Zalejeme vývarom z mäsa a kostí.
3. Kyslú kapustu niekoľkokrát premyjeme a podľa potreby aj nakrájame, aby nebola príliš dlhá a ľahšie sa konzumovala. Kapustu pridáme do vývaru a poriadne zamiešame. Potom pridáme vopred namočené sušené hríby, klobásku a varíme, kým nám kapusta nezmäkne, čo je asi 40 minút.
4. Medzitým si pokrájame už vychladnuté mäso z vývaru na úhl'adné kocky. Z polievky po uvarení vyberieme klobásku a tiež ju nakrájame. Cesnak si nakrájame na drobné kúsky alebo rozotrieme na pastu, pridáme do kapustnice a premiešame. Pridáme nakrájané údené mäso a klobásku.
5. Nakoniec môžeme pridať zopár sušených sliviek. Kapustnicu dosolíme podľa chuti a môžeme podávať napríklad s kyslou smotanou.

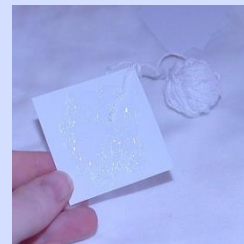
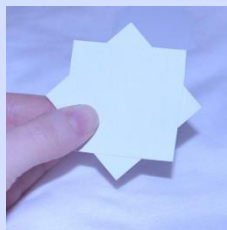
VIANOČNÉ OZDOBY

Návod na jednoduché vianočné ozdôbky vyrobené zo zbytkov bavlniek

1. Potrebujeme bavlnky, tvrdý papier a lepidlo.

2. Z papiera si vystriháme štvorčeky. Na jednu hviezdičku potrebujeme 2 štvorčeky. Ja som si zvolila veľkosť 5 x 5 cm a 4 x 4 cm. Dva rovnaké štvorčeky zlepieme troškou lepidla tak, aby vznikla hviezdička. Medzi štvorčeky vložíme koniec bavlnky smerom k jednému hrotu.

3. Bavlnku ťaháme zo zadnej strany hviezdičky k tretiemu hrotu - preskočíme dva hroty.

4. Ťaháme naspäť proti smeru hodinových ručičiek po hrane štvorčeka.

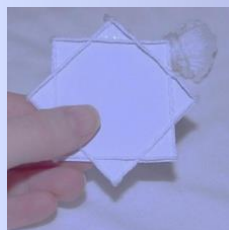

5. Zopakujeme krok 3 a bavlnku potiahneme zo zadnej strany tak, že preskočíme 2 hroty.

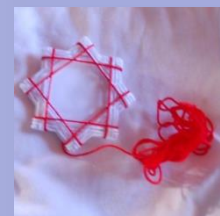
6. Zopakujeme krok 4 a bavlnku potiahneme po hrane štvorčeka

7. Takto pokračujeme až si orámujeme celú hviezdičku.

8. ...a ďalej v toľkých vrstvách, koľko sa nám páči.

9. Ak chceme zmeniť farbu, hviezdičku obrátíme, bavlnku odstriháme a napojíme inú farbu.

10. Hviezdičku si obrátíme a znovu pokračujeme tým istým spôsobom až kým ozdoba nevyzerá tak, ako si želáme :)

O vianočnom stromčeku

Tešíme sa na Vianoce so symbolicky ozdobeným stromčekom a darčekom pod ním. Nie všetci však vedia o tom, že takéto Vianoce s vyzdobeným stromčekom sa neslavia od počiatkov, kedy sa začali rátať roky PRED KRISTOM (pr.Kr.) a PO KRISTOVI (po.Kr.). Prvé ozdobené stromčeky sa objavili asi pred štyristo rokmi, a to najmä v Nemecku, kde predstavovali určitý blahobyt nemeckých mešťanov. Ozdobovali ho jabĺčkami, perníkmi, orechmi. Stromček ako taký nebol od začiatku ihličnatý, najprv používali tis, krušpán (ktorý bol inak nádherný, veď krušpán rastie veľmi veľa rokov, kým narastie do patričnej výšky, preto boli také vzácne vianočné stromčeky práve z krušpánu, boli totiž veľmi drahé a kupovali si ich iba zámožnejší ľudia).

Okrem toho využívali na účel dekorovania aj cezmíny a neskôr začali s ozdobovaním jedličky, smreku i borovice - čiže stromčekov, ktoré sa "uchytili". Tradícia zdobenia práve uvedených drevín pretrváva i dnes. V starých časoch sa po sviatkoch stromček spílil a použil na kúrenie v peciach a dnes...

Takže prvá zmienka o ozdobenom vianočnom stromčeku pochádza už z roku 1570 z brémskej kroniky. Vo svete koluje legenda o vianočnom stromčeku z roku 573. Vo Francúzsku v tom čase vraj pôsobil írsky mních Kolumbán, ktorý sa pokúšal prilákať ľudí na svoje kázne. Pri oslavách slnovratu si všimol, že ľudia majú v úcte jedľu. Ozdobil ju horiacimi fakľami v tvare kríža, čím prilákal celý dav poslucháčov.

V Nemecku, kde sa tradícia pravdepodobne zrodila, umiestňovali vianočné stromčeky zo začiatku do cechárskych a remeselníckych budov. Jedľu, o ktorej sa píše v brémskej kronike, vraj zdobili cukrovinky, datle a kvetiny z papiera. Do remeselníckych domácností sa dostala koncom 16. storočia. Dovoľiť si ju však mohli len bohatšie rodiny, chudobní si ju nahradili vázou s vetvičkami, ktoré po domoch rozdávali aj vinšovníci.

Tradícia sa však pôvodne odlišovala v tom, že stromčeky si ľudia vešali špičkou dole nad štedrovečerný stôl. Predtým sa na tomto mieste vznášala holubička, ktorá ako symbol Ducha svätého prinášala do príbytku požehnanie.

Zdobenie vianočného stromčeka sa ujalo najskôr u protestantov, pretože katolícka cirkev to považovala za pohanský zvyk. Ozdobené stromčeky totiž spájali s germánskymi kmeňmi, ktoré týmto spôsobom uctievali boha Wotana. Kelti vraj podobne oslavovali boha Slnka a jeho večný život. Podľa internetového portálu historiarevue.sk sa vianočný stromček objavil v roku 1816 aj na rakúskom cisárskom dvore vo Viedni. V Nemecku sa v tomto čase rozšíril už aj do škôl a krčiem. Prvý vianočný stromček v Prahe si vo svojej vile v roku 1812 vyzdobil riaditeľ stavovského divadla Jan K. Liebich.

A aký je terajší vianočný stromček?

Voľakedy bol ozdobovaný presne tak jednoducho ako v Nemecku, boli na ňom jabĺčka, orechy, perníky, medovníky, neskôr rôzne figúrky povystrihované zo starých krabíc a obalené v pozlátku, farebné papierové reťaze (robili sme ich v škole počas hodín kreslenia a maľovania, ale i ručných prác), ozdôbky zo slamy a rôznych tráv, kukuričného šúpolia, no i drevené z ľahkého lipového dreva zafarbené prírodným farbivom (ako kraslice) alebo natreté cestom a posypané zlatým a strieborným práškom (nevýhoda bola, že ozdôbky takto urobené vydržali iba počas jednych Vianoc). Ak to však možno považovať za nevýhodu, pretože už mesiac dopredu sme chystali ozdôbky na stromček. Prežili sme spolu veľa pekných chvíľ práve pri tejto činnosti a rodina bola vždy po večeroch spolu alebo u niekoho "na driapačkách, kde starší driapali perie a deti vystrihovali ozdôbky na stromček. Bola čulá vzájomná komunikácia nielen v rodinách, ale všeobecne, možno to považovať za čulý spoločenský ruch dedín a miest tých čias. To v dnešnej dobe v mnohých rodinách chýba. Obchody prepchaté všakovakými nádhrami od výmyslu sveta a rodičia sa naháňajú po obchodoch, len aby bola výzdoba čo najkrajšia... duch VIANOČ, očakávanie príchodu malého Ježiška na tento svet sa však akosi pomaly, ale isto, vytráca.

Tak nech si každý z Vás vyzdobí ten svoj stromček podľa svojich predstáv. Podstatné je, aby v jeho blízkosti prežívala celá rodina pravú vianočnú pohodu.

BETLEHEM

Ježiš Kristus sa narodil počas zimnej noci v mestečku Betlehem, na slame a sene v chudobnom chlieve či maštali. Betlehemska hviezda všetkým zvestovala, že sa práve narodil syn Boží, takže medzi prvými, ktorí vzdali hold budúcemu Spasiteľovi, boli pastieri z blízkeho okolia, ktorí prišli nasmerovaní jej svetlom. Potom prišli traja mudrci či kráľi z východu - Gašpar, Melichar a Baltazár, ktorí sa na svojom putovaní ocitli v blízkom okolí, takže sa tiež poponáhľali uctiť si Jezuliatko. Táto slávna scéna spodobená v tisícoch variantov, v nespočetných vyhotoveniach priemyselných, remeselníckych, ale aj výtvarníckych, ožíva každý rok počas Vianoc v kostoloch, na verejných miestach a v miliónoch domácnosti.

V literatúre zaoberajúcej sa betlehemami a betlehemárstvom sa často uvádza príbeh, ako pred Vianocami roku 1223 postavil sv. František z Assisi v lesnej jaskyni pri dedinke Greccio v Umbrii jednoduché jasle, ktoré dal vystlať senom. Do nich dal uložiť živé malé dieťa, nad neho postavil jeho rodičov, miestnych obyvateľov stelesňujúcich svätú rodinu a okolo nich rozostavil predstaviteľov pastierov a Troch kráľov. Nezabudol dokonca ani na živého osla a vola, tak ako to bolo uvedené v evanjeliu.

Pri týchto jasliach potom slúžil štedrovečernú polnočnú omšu. Napodobnením situácie opísanej v Biblii, chcel František upozorniť svojich bratov rehoľníkov aj miestnych ľudí na veľkú chudobu, v ktorej sa Boh rozhodol prísť na svet. Veriaci tak mohli priamejšie rozjímať nad Ježišovým narodením. Svätý František a jeho nasledovníci viedli jednoduchý život a svojím príkladom chceli reformovať vtedajšiu cirkev, ktorej hodnostári nezriedka prepadli lákadlám moci a bohatstva. Tento zvyk sa neskôr rozšíril do viacerých okolitých krajín. Najvýpravnejšie betlehemy sa stavali v kostoloch františkánov, kapucínov alebo klarisiek a na ich výzdobe sa podieľali poprední umelci a rezbári.

Betlehem
v Rajeckej
Lesnej

Vianočné zvyky vo svete

F
í
n
s
k
o

Celý svet verí, že Santa Claus býva vo Fínsku, preto mu tam posielajú svoje vianočné prania všetky deti. V tejto krajine nekonečných príbehov nechýba vianočný stromček v žiadnom dome, obchode či na námestí. Fíni pod ním tancujú, spievajú a tešia sa z darčiekov, ktoré im nosí veľký Ukko v červenom kabátiku s dlhou bielou bradou a polmetrovou čiapkou s roľníčkou.

N
ó
r
s
k
o

V rybárskej veľmoci, Nórsku, sa nesmaží kapor, ale pečú sa kurčatá a podáva sa sladká kaša s kandizovaným ovocím a mandľami, či pudíng poliaty sladkým likérom. A deťom nenosí darčeky Santa Claus, Ježiško, ani Dedo Mráz, ale koza. Podľa rozprávky o kráľovi Olafovi, ktorý zachránil pred smrťou vianočnú kozu a tá mu z vďačnosti prinášala liečivé bylinky.

D
á
n
s
k
o

Vianočné obdobie nazývajú Dáni „Oslavou sviečok“. Zapalujú ich všade: na adventnom venci, kde štyri sviece symbolizujú štyri obdobia ľudského života (detstvo, mladosť, dospelosť a starobu), na vianočných stromčekoch, na oknách, pri dverách i v kostoloch. V počte zapálených sviec sú Dáni na prvom mieste na obyvateľa na svete. Vianočné darčeky deťom nosí záhadný „vianočný posol“. Zaklope na dvere a každému dá špeciálny darček: kyticu slamiенок, otep sena, obrovskú škatuľu alebo balík zabalený aspoň v dvadsiatich vrstvách vianočného papiera. Prekvapenie je skryté a každý sa zapotí, kým si ho nájde. Na štedrovečernom stole Dánov dominuje husacina, kačacina, bravčové pečené s červenou kapustou, teplá šunka, okorenená treska s redkovkou a horúca ryža poliatá studeným mliekom, pivný a pšeničný chlieb a ako dezert sladký ryžový nákyp so zapečenou mandľou. Kto ju nájde, dostane špeciálny darček – tzv. „Julemand“.

M
a
ď
a
r
s
k
o

Medzi Maďarmi patria Vianoce po stáročia k najvýznamnejším sviatkom v roku. Je to aj preto, že v druhý sviatok vianočný si pripomínajú Svätého Štefana, patróna a zakladateľa Maďarska. Preto sú Vianoce nielen cirkevným, ale i celonárodným sviatkom. Oslava Vianoc v Maďarsku má prakticky rovnaké tradície ako u nás. Darčeky nosí Ježiško pod vianočný stromček. Ale na rozdiel od nás si ich rozbalujú už pred Štedrou večerou. Na maďarských stoloch nesmie chýbať kapustnica, hríbová polievka s klobásou alebo halászlé (rybacia polievka), vyprázaný kapor alebo zubáč. Vo väčšine maďarských rodín začínajú však Vianoce pečením tradičného svätoštefánskeho koláča, ktorý sa v prvú adventnú nedeľu položí na okraj stola a musí tam vydržať až do Troch kráľov. Pod obrus sa začiatkom adventu ukľadajú zrnká obilia z poslednej úrody a trs sena symbolizujúceho vďačnosť hospodára za dary zeme a pranie dožiť sa budúceho roku.

V Egypte sa veľa ľudí hlási k ortodoxnej koptskej cirkvi. Adventné obdobie tam trvá 40 dní pred Vianocami. Egypťskí veriaci sa počas neho postia – nejedia mäso, hydinu ani mliečne výrobky. Na Štedrý večer idú všetci do kostolov v úplne nových šatách. Bohoslužby sa končia o polnoci hláholom zvonov. Potom idú ľudia domov na slávnostnú večeru, počas ktorej sa podáva fata - jedlo z chleba, ryže, cesnaku a vareného mäsa. Na prvý vianočný sviatok ľudia v Egypte a ďalších častiach Stredného východu navštevujú priateľov a susedov. Na návštevu si prinesú špeciálny chlieb, aby nezaťažovali hostiteľov prípravou občerstvenia.

E
g
y
p
t

Horúce Vianoce prežívajú Austrálčania. Na Štedrý deň nie sú zvláštnosťou teploty okolo 30 stupňov Celzia. Santa Claus často chodí na pláže, kde sa vozí na surfe alebo na záchranárskej lodi a rozdáva deťom darčeky. Niektorí Austrálčania sa na Vianoce vyvezú k moru, iní idú na výlety do prírody. Ak ostanú doma, kúpu sa v bazénoch, hrajú kriкет alebo robia jednoduché domáce práce. Tradičným jedlom je morka, šunka a bravčovina. Ako dezert sa podáva slivkový puding. Počas zlatej horúčky v Austrálii často dávali do pudingu aj kúsky zlata. Dnes doňho zapekajú nejakú drobnosť – kto ju nájde, bude mať veľa šťastia. V krajine klokanov obľubujú na Vianoce aj koláč plnený mletým mäsom. Obyvatelia Melbourne majú od roku 1937 zvláštnu tradíciu. Na Štedrý deň sa stretávajú na námestiach a so sviecami v rukách spievajú najobľúbenejšie koledy a vianočné piesne.

A
u
s
t
r
á
l
i
a

Rodiny vo Francúzsku slávia Štedrý deň spoločne. Večer si deti položia topánky pred krb a čakajú, že im ich Pere Noel naplní darčkami. O polnoci tradične podávajú reveillon, čo znamená buďček alebo prvé volanie dňa. Reveillon symbolizuje očakávanie narodenia Krista. Toto jedlo pozostáva z ustríc, párkov, vína, opečenej slaniny, pečenej hydiny, šalátov, ovocia a francúzskeho pečiva, najmä bagety. Svojrázne zvyky majú v rôznych častiach Francúzska. Na juhuedia bochník chleba rozkrájaný do kříža, z ktorého musia prvú časť venovať chudobnému človeku. V Alsasku býva na stole vyprázaná hus, v Bretónsku pšeničné koláčiky s kyslou smotanou. Burgundania večerajú morku a gaštany. Na severe Francúzska deti dostávajú darčeky už 6. decembra – na deň svätého Mikuláša.

F
r
a
n
c
ú
z
s
k
o

V talianskych mestách nepanuje štedrovečerná nálada, akú poznáme z našich miest. Ulice kypia zdanlivo všedným životom. Hlbokým zážitkom je však polnočná omša vo Vatikáne v slávnej Bazilike Svätého Petra. Vianočné sviatky prakticky začínajú až v prvý deň vianočný obedom po slávnostnom pápežovom požehnaní Urbi et Orbi. Talianske deti nepoznajú rozbalovanie darčiekov po Štedrej večeri. Nepoznajú ani tradičného vелеbného dedka, či už v podobe Ježiška alebo Santa Klause, ktorý im prináša darčeky. Tejto úlohy sa totiž v Taliansku zhostuje jediná žena v takejto role – trojkřálová čarodejnica, ktorá je stará a škaredá a hovoria jej La Befana. Darčeky roznáša až 7. januára. Na slávnostnom vianočnom stole v Taliansku je zvyčajne pečené jahňa alebo moriak. Zo sladkostí nechýbajú datle či figy s rôznymi náplňami, ale tiež miestna podoba vianočky – panettone.

T
a
l
i
a
n
s
k
o

Veselé vianočné sviatky a šťastný rok 2013

Lemešanko – časopis pre žiakov ZŠ s MŠ Lemešany. Vychádza: štvrtročne. Vydáva: ZŠ s MŠ Lemešany, Lemešany 154, 082 03 Lemešany. VII. ročník, č. 2, 2012/2013. Redakčná rada: Mgr. Sylvia Benčová, Alexandra Sabolová, Kristína Marcinová, Viktória Tomečková, Nikola Červenická, Simona Červenická, Nikola Pavlíková, Zuzana Ružbašanová, Kamila Kapustníková, Kristína Kušnírová, Irena Borisová, Zuzana Onofrejová, Lýdia Turčaniková, Simona Slaminková, Nikola Mertová, Natália Sabolová, Lea Benčová.